

Zitting 2000-2001

8 februari 2001

HANDELINGEN

COMMISSIEVERGADERING

COMMISSIE VOOR ONDERWIJS, VORMING EN WETENSCHAPSBELEID

Interpellatie van de heer Chris Vandenbroeke tot mevrouw Marleen Vanderpoorten, Vlaams minister van Onderwijs en Vorming, over de inschatting van het lerarenambt als knelpuntberoep en de implicaties ervan voor het onderwijsbeleid

Interpellatie van de heer Julien Librecht tot mevrouw Marleen Vanderpoorten, Vlaams minister van Onderwijs en Vorming, over de aard en het nut van het startbanenproject voor de preventie van antisociaal gedrag in de scholen

Interpellatie van mevrouw Veerle Heeren tot mevrouw Marleen Vanderpoorten, Vlaams minister van Onderwijs en Vorming, over de kosten van de opleiding tot beroepspiloot
Met redenen omklede motie

Interpellatie van de heer Gilbert Vanleenhove tot mevrouw Marleen Vanderpoorten, Vlaams minister van Onderwijs en Vorming, over het taalonderwijs Nederlands in het Verenigd Koninkrijk na het wegvallen van de ondersteuning door de Nederlandse Taalunie

Vraag om uitleg van de heer Gilbert Vanleenhove aan mevrouw Marleen Vanderpoorten, Vlaams minister van Onderwijs en Vorming, over de evaluatie van de maatschappelijke relevantie van de Vlaamse hogeschoolopleidingen

Commissie voor Onderwijs, Vorming en Wetenschapsbeleid

Donderdag 8 februari 2001

VOORZITTER : De heer Gilbert Vanleenhove

– *De interpellatie wordt gehouden om 14.27 uur.*

Interpellatie van de heer Chris Vandenbroeke tot mevrouw Marleen Vanderpoorten, Vlaams minister van Onderwijs en Vorming, over de inschatting van het lerarenambt als knelpuntberoep en de implicaties ervan voor het onderwijsbeleid

De voorzitter : Aan de orde is de interpellatie van de heer Vandenbroeke tot mevrouw Vanderpoorten, Vlaams minister van Onderwijs en Vorming, over de inschatting van het lerarenambt als knelpuntberoep en de implicaties ervan voor het onderwijsbeleid.

De heer Vandenbroeke heeft het woord.

De heer Chris Vandenbroeke : Mijnheer de voorzitter, mevrouw de minister, collega's, het verheugt me dat ik dit onderwerp mag aansnijden. Sta me toe om bij wijze van inleiding in deze commissie voor Onderwijs de algemene toestand van de arbeidsmarkt te berde te brengen. Daarna zal ik dat gegeven specifiek op het onderwijs toepassen.

Ik trap een open deur in als ik stel dat we te maken hebben, nu reeds, maar nog meer in de toekomst, met een verschraling van de arbeidsmarkt. Zonder academisch of pedant te worden, wil ik even toelichten hoe het tot die verschraling is gekomen. Er zijn meerdere redenen, waarvan de meest essentiële die van de ontgroening is, gevolgd door een tekort aan actieven. Daar komt de veroudering nog bovenop.

Dit probleem zal zich in Vlaanderen het scherpst stellen vanaf 2003, het jaar waarin zich een omkering voordoet in de verhouding tussen instroom in en uitstroom uit de arbeidsmarkt. Hoewel we dus nog twee jaar moeten wachten op het grote keerpunt, weten we nu al wat zich op de arbeidsmarkt

aan het voltrekken is. Voor tal van beroepen spreken we sinds jaren van knelpuntberoepen. Het begon met de heel specifieke diploma's van ingenieurs, informatici en laboranten. Vandaag is er echter voor bijna elk beroep sprake van een tekort, of het nu geestelijke arbeid betreft, dan wel handenarbeid. Het ergste moet echter nog komen.

In het onderwijs doet het probleem zich voor in welbepaalde regio's en voor welbepaalde diploma's. Nu al zijn er moeilijkheden bij het invullen van sommige vacatures in het Brusselse. We kennen de knelpunten die zich her en der in Vlaanderen voordoen voor taalvakken, informatica, praktijkvakken, wiskunde, enzovoort.

Als we een stap verder gaan in onze analyse, dan zien we dat onze buurlanden geconfronteerd worden met immense moeilijkheden in het onderwijs. Er zijn grote tekorten bij het invullen van vacatures. Zowel in Nederland als in Engeland werden al meermaals huismoeders ingeschakeld omdat er geen leerkrachten waren. Hoe goed bedoeld ook, het gaat dan onvermijdelijk om louter opvang en bezighouden, zonder dat er van onderwijs nog sprake is.

Als we met die realiteit rekening houden, en ervan uitgaan dat een verdere onderbouwing van de kennismaatschappij voor de toekomst van Vlaanderen essentieel is, dan moeten we ons vragen durven stellen. Mijns inziens dringt een tweevoudige analyse zich op. Een eerste is die van de toestand van het veld op dit ogenblik. Als we die kennen, kunnen we, in tweede instantie, ook prognoses maken.

Het is niet gebruikelijk om een interpellatie in het parlement te stofferen met tabellen. Toch heb ik wat cijfermateriaal verzameld over de jaren negentig, met een doorsnede van de jaren 1992 en 1999 voor alle niveaus. We kunnen bij het samenstellen van zulke tabellen uiteraard ver gaan, maar daar heb ik me bewust niet mee gelaten, omdat het

Vandenbroeke

overzicht te complex zou worden. Ik hou het bij een eenvoudige analyse met drie leeftijdscategorieën : leerkrachten jonger dan dertig jaar, tussen 30 en 49 jaar en de vijftig-plussers. Ik heb cijfers voor 1992 en 1999. Ik onthou daaruit dat er zich in die tien jaar een enorme vergrijzing heeft voorgedaan onder de leerkrachten. In het basisonderwijs werkt amper nog een vierde jonge leerkrachten. In het secundair onderwijs en het HOBU behoort een derde van het korps tot de ouderen. De situatie is aan de universiteiten het meest schrijnend waar ruim de helft van de professoren ouder is dan vijftig jaar.

Het is dan ook geen toeval dat de voormalige minister van Onderwijs de oefening van de ‘verzapping’ van de mandaathouders bij het FWO heeft gemaakt. De bedoeling was om zo goed als mogelijk in te grijpen in de veroudering aan de universiteiten. Een op twee professoren is een vijftig-plusser. Dit betekent dat het aantal jongeren in het kader erg laag is.

Ik stel me de vraag wat de reden is van de vergrijzing. Dat wijst op een gebrek aan aantrekkelijkheid van het beroep. Ik wil het vandaag niet hebben over de mate waarin dat met verloning te maken heeft. Ik stel enkel een diagnose. Jonge mensen hebben blijkbaar heel veel moeite om hun carrière op te bouwen, ondanks hun engagement. Ik stel ook vast dat het aantal tijdelijke leerkrachten hoog is, met name tussen 20 en 30 percent. Dat is de huidige situatie.

Hoe zal het kader er in de toekomst uitzien ? Dit is geen gemakkelijke oefening, maar het vormt wel een goede basis om besluiten te trekken. We kennen de uitgangspunten en laten de leeftijdsopbouw in absolute termen evolueren voor de komende vijf tot tien jaar.

Ik heb de oefening gemaakt en kijk vooruit tot 2010. Ik geef eerlijk toe dat dat moeilijk is en plaats bij die cijfers dan ook een vraagteken. In een prognose moet men namelijk altijd rekening houden met mogelijke onbekenden. We hebben wel zekerheid over wat gebeurt met de bovenbouw, de vijftig-plussers. Tot 2010 kunnen ze gebruik maken van het TBS-stelsel. We weten prefect in welke mate ze daarvan gebruik maken. Zelfs als ze dat niet doen, is de doorstroming van de bovengroep gekend. Tegelijkertijd kan goed worden ingeschat wat er gebeurt met de groep tussen 30 en 49 jaar. In welke mate zal die doorstromen naar de bovengroep ? Men kan dit ook doen voor de min-30-jarigen, de

groep van leerkrachten tussen 22 jaar en 29 jaar. Rekening houdend met hun huidige leeftijd en leeftijdsverhoudingen, kan men nagaan in welke mate zij de komende vijf tot tien jaar naar de bovengroep zullen doorstromen. Ik heb deze eenvoudige oefening niet verder willen compliceren. Men zou ook kunnen nagaan in welke mate leerkrachten uit de groep van min-30-jarigen en uit de groep tussen 30 jaar en 49 jaar gedurende de voorbije jaren het onderwijs hebben verlaten.

Men kan bij deze simulatie trouwens nog andere elementen in rekening brengen, zoals het ziekteverzuim of de organieke ambten en de hieraan verbonden afwijkingen. Hoewel dit slechts voor geringe verschillen zal zorgen, kan men zelfs rekening houden met het aantal leerkrachten dat het onderwijs door overlijden zal verlaten. Aangezien ik geen doemdenker ben, heb ik verkozen hiermee geen rekening te houden. We moeten deze cruciale oefening maken. Het gaat hier om een uitdaging voor de kennismaatschappij die we momenteel voorbereiden. Zonder te overdrijven, durf ik gerust te stellen dat de herschikking minstens 35.000 tot 40.000 eenheden betreft. Dit komt neer op een totale herschikking van het bestaande kader.

Hoewel het niveau hierin een significante rol speelt, bestaat de grote meerderheid der leerkrachten momenteel uit ancients. Na de hertekening zal nog slechts 25 percent van het aantal leerkrachten ouder zijn dan 50 jaar. Ongeveer een derde van de leerkrachten zal zich op dat ogenblik aan het begin van de loopbaan bevinden, en in de leeftijdsklasse 22 tot 29 jaar thuishoren. Dit betekent dat de middengroep ongeveer 45 percent van het kader zal bestrijken. We staan aan de vooravond van een immense vervanging. Ik heb even onderzocht wat dit betekent voor de specifieke leeftijdsklassen, in het bijzonder voor de min-30-jarigen.

De verhouding tussen het onderwijs en de totale beroepsbevolking wordt vaak aangehaald. In Vlaanderen behoort ongeveer 5 percent van de actieve beroepsbevolking tot het onderwijzend personeel in de brede zin van het woord. De immense vergrijzing die zich het voorbije decennium heeft voltrokken, heeft een onderbezetting van de lagere leeftijdsklassen teweeggebracht. Amper 2 percent van de actieve bevolking tussen 22 en 29 jaar werkt momenteel als leerkracht. Indien we rekening houden met de toekomstige aanpassingen in het leraarskorps en met de komende vervanging van minstens 35.000 tot 40.000 leerkrachten, zou 6 percent van de actieve bevolking voor een loopbaan in het onderwijs moeten tekenen.

Vandenbroeke

Men kan hier tegelijkertijd de parallelle evolutie van de conjunctuur en van de verloning op de arbeidsmarkt buiten het onderwijs bij betrekken. Aangezien dit ons te ver zou leiden, zal ik hier niet verder ingaan op de aantrekkingskracht van de andere beroepssectoren. De eigenheid van de wet van vraag en aanbod zal voor een steeds sterkere verschraving zorgen.

Aangezien de conjunctuur de komende jaren in een gunstige richting zal evolueren, zal ook de krapte op de arbeidsmarkt verder groeien. Het zal wellicht veel moeite kosten om binnen de steeds kleiner wordende groep mensen die tot de jonge actieve bevolking behoren die 6 percent leerkrachten te rekruteren.

Dit toekomstperspectief doet een aantal vragen rijzen. Allereerst moeten we kiezen of we de kennismaatschappij verder willen uitbouwen. Indien het antwoord op deze vraag positief is, moeten we rekening houden met de diagnose die ik net heb gesteld. Ik zou in dit verband graag vier concrete vragen stellen.

Het Vlaamse lerarenkader veroudert op alle onderwijsniveaus. Is de Vlaamse regering zich voldoende bewust van deze evolutie? Is het aanneemelijk dat een doemscenario, met een tekort aan leerkrachten op de diverse niveaus in het Vlaams onderwijs, zoals in bepaalde buurlanden nu al het geval is, een realiteit wordt? In welke mate en onder welke voorwaarden kan de regering de voor de hand liggende risicofactoren ondervangen? Het lerarenberoep zal immers binnenkort een knelpuntberoep zijn. Impliceert dit alles niet dat het onderwijsbeleid vanaf nu grondig moet worden herbekeken?

De voorzitter : De heer Ramon heeft het woord.

De heer Frans Ramon : Mijnheer de voorzitter, mevrouw de minister, geachte collega's, de cijfers zijn natuurlijk wat ze zijn. Aan de aanbodzijde bestaat de mogelijkheid van wat men in Nederland de zij-instromers noemt. Die worden hier niet verrekend. Het is mogelijk dat mensen uit andere beroepen de overstap maken naar het onderwijs. Het kan ook dat we naar een meer gedifferentieerde loopbaan evolueren. Mensen kunnen ervoor opteren gedurende een bepaalde tijd in het onderwijs te stappen en daarna iets anders te kiezen. Vroeger begonnen mensen in het onderwijs en geraakten er niet meer weg. We weten uiteraard niet hoe de arbeidsmarkt zal evolueren.

Aan de vraagzijde zou men kunnen denken aan hoe men het onderwijs moet organiseren. Men heeft het over een betere samenwerking tussen bedrijf en onderwijs. Evolueren we niet naar een leren op afstand, individueel leren, kortom andere manieren van onderwijzen? Zullen er van die zijde geen andere vragen op ons afkomen?

Men moet het probleem genuanceerder beschouwen en niet enkel de cijfermatige gegevens beklemtonen.

De voorzitter : De heer Demeulenaere heeft het woord.

De heer Julien Demeulenaere : Mijnheer de voorzitter, mevrouw de minister, geachte collega's, ook ik wens de zaak enigszins te nuanceren en ze niet zo pessimistisch voor te stellen. Nog niet zo lang geleden was er een overaanbod van jongeren die wensten les te geven. Op dit moment zijn er nog steeds heel wat mensen niet benoemd. Er zijn technologieën op de markt die nog niet volledig zijn uitgeput. Dat geldt ook voor het onderwijs. Ik denk daarbij aan de experimenten in de Westhoek. Men wendt daar de nieuwe technologieën aan waarbij leraars enkele honderden mensen kunnen bereiken.

Mijnheer Vandenbroeke, ik kan u geruststellen. Het is geen slechte zaak dat u met cijfers voor de dag komt. Toen ik in het onderwijs stapte, was ik de jongste. Ik zie de zaken niet zo somber in. Ik hoop dat ik gelijk zal krijgen.

De voorzitter : De heer Vandenbroeke heeft het woord.

De heer Chris Vandenbroeke : Mijnheer Demeulenaere, ik ben geen pessimist of doemdenker. Van nature ben ik een optimist. Ik weiger echter ziende blind te zijn. Ik zie wat er zal gebeuren in de zo belangrijke onderwijssector. Ik wens de minister enkel te waarschuwen.

Als men de vergelijking maakt met de tijd van toen, dan moet men die in het algemeen beschouwen. Toen waren er 800.000 werklozen. Ik wil de cijferoefening maken voor alle sectoren. Ik heb me hier beperkt tot het onderwijs. Ik stel een versnelde veroudering vast van het lerarenkorps, en die veroudering zet zich vlugger door dan in andere sectoren. Het gaat om een cruciaal segment op de arbeidsmarkt. De kennismaatschappij staat of valt daarmee.

De voorzitter : De heer Demeulenaere heeft het woord.

De heer Julien Demeulenaere : Met de tijd van toen bedoel ik de golden sixties. Toen waren er niet zoveel werklozen.

De voorzitter : De heer Suykens heeft het woord.

De heer Lucien Suykens : Mijnheer de voorzitter, mevrouw de minister, geachte collega's, ik ben ook iemand uit de tijd van toen. Eén derde van degenen die toen een pedagogisch diploma behaalden, zocht andere oorden op. Dat gebeurde niet omdat er geen plaats was, maar men zocht werk in de privé-sector.

Ik schat de heer Vandenbroeke niet in als een doemdenker of een pessimist, hij is een realist. We kunnen de cijfers niet ontkennen : het lerarenambt is inderdaad een knelpuntberoep. We weten allemaal dat de onderwijsvacatures moeilijk in te vullen zijn. Het beroep is immers onaantrekkelijk in de ogen van jonge mensen. Ik heb me tijdens een van de vorige commissievergaderingen al luidop afgevraagd hoe het mogelijk is dat 17- en 18-jarigen niet opteren voor de job die ze het best kennen. Ze zien het beroep elke dag in uitvoering en kennen het beter dan dat van hun vader of moeder.

Er zijn verschillende redenen waarom jongeren niet voor het beroep kiezen. Op hun leeftijd vinden ze de latere verloning bijzaak. Andere zaken stoten hen af. De vlakke loopbaan is in hun ogen niet blits genoeg, en biedt veel te weinig doorstroommogelijkheden. Bovendien schatten ze de werkdruk goed in. Ze merken op dat hun leerkrachten nog wat anders moeten doen dan lesgeven. De job van leerkracht is tegenwoordig vaak de tweede, en soms zelfs de derde, keuze van jongeren. De vergelijking met een waterval gaat op : de vijver helemaal onderaan de waterval staat voor een job in het onderwijs. Dat is heel erg voor de kinderen die nu van het onderwijs 'genieten'.

De instroom in de pedagogische opleidingen vormt een ander probleem waarop ik vroeger reeds heb gewezen. De besten kiezen niet langer voor de opleiding tot onderwijzer, regent of licentiaat met een aggregaat. Spijtig genoeg komen nu mensen in de pedagogische hogescholen terecht die we daar liever niet zouden zien.

De meest voor de hand liggende oplossing, die echter ook de minste kans op succes heeft, is een grootse mediacampagne, naar het voorbeeld van de campagne door Fabrimetal, ter promotie van het

technisch onderwijs. Zonder enig verwijt aan de minister, de vakbonden of eender wie, merk ik op dat de recente berichten in de media jongeren zeker niet naar het onderwijs zullen lokken.

De oplossing is in feite eenvoudig : er moeten veel meer financiële middelen worden vrijgemaakt voor het onderwijs, en die moeten zeker niet allemaal worden besteed aan de verloning. Tijdens een van de vorige vergaderingen heb ik alle leden van de meerderheidspartijen opgeroepen om er in hun fracties en bij hun ministers op aan te dringen dat meer geld wordt vrijgemaakt voor onderwijs. In onze fractie werd gevolg gegeven aan die oproep, en ik meen dat een van onze ministers een openingetje heeft gemaakt. Ik hoop dat collega's uit andere partijen alsnog zullen reageren op mijn oproep.

De voorzitter : Minister Vanderpoorten heeft het woord.

Minister Marleen Vanderpoorten : Mijnheer Suykens, voor ik antwoord op de vragen van de heer Vandenbroeke, wil ik u erop wijzen dat ik me anderhalf jaar heb moeten inspannen voor ik die minister zover kreeg dat hij het belang van de extra middelen inzag ! U moet eerlijk het hele verhaal vertellen, want ook de waarheid heeft haar recht !

Mijnheer Vandenbroeke, in mijn beleidsnota heb ik reeds aangekondigd dat er jaarlijks rapport zal worden uitgebracht over de situatie op de onderwijsarbeidsmarkt. Dit voornemen is sindsdien decretaal verankerd : artikel 44 van het decreet van 8 juni 2000 houdende dringende maatregelen betreffende het lerarenambt, bepaalt dat de minister het Vlaams Parlement jaarlijks zal informeren over de situatie op de onderwijsarbeidsmarkt.

Vorig jaar ontvingen de leden van de commissie voor Onderwijs al een eerste analyse van de arbeidsmarkt en een prognose van de toekomstige ontwikkelingen. Op dit ogenblik is een tweede rapport klaar, dat ik eerstdaags aan alle leden van deze commissie zal bezorgen. De prognoses werden in dit rapport verder verfijnd. Er wordt rekening gehouden met de verouderingsproblematiek, de pensioneringsgolf, de evolutie van het aantal leerlingen, de doorstroming van deze leerlingen en de verhoogde instroom in de lerarenopleidingen. Uiteraard worden ook de effecten van de diverse beleidsmaatregelen in rekening gebracht. Ik denk hierbij aan het schrappen van de 2,5 percent besparing op de omkadering in het secundair onderwijs.

U stelt een concrete vraag over de inschatting van de tekorten. Ik geef u de conclusies uit het rapport

Vanderpoorten

over de kleuteronderwijzers, de onderwijzers en de leerkrachten uit het secundair onderwijs. Tijdens het schooljaar 1999-2000 overtrof het aanbod aan kleuteronderwijzers nog altijd de vraag. Dit overschot was echter lang niet meer comfortabel, en in bepaalde regio's, onder meer in Vlaams-Brabant en Brussel, was de kritieke grens vorig schooljaar al bereikt. Tot en met schooljaar 1999-2000 waren echter nog geen tekenen van een tekort aan kleuteronderwijzers. Op macro-niveau was er zelfs nog sprake van een overschot van 572 personen.

In de periode 2000-2004 zal de arbeidsreserve aan kleuteronderwijzers, enkel op basis van de evoluties in het kleuteronderwijs, met 316 leerkrachten groeien. Samen met het huidig overschot van 562 kleuteronderwijzers, betekent dit over vermelde tijdsspanne een overaanbod van 878 kleuteronderwijzers. Nochtans wordt de arbeidsreserve van kleuteronderwijzers niet alleen beïnvloed door de ontwikkelingen in het kleuteronderwijs. Dit blijkt duidelijk uit de evolutie die zich vanaf schooljaar 2000-2001 aftekent. Kleuteronderwijzers worden immers steeds vaker gerekruteerd om het tekort aan onderwijzers op te vangen. In september 2000 waren meer dan 900 kleuteronderwijzers aan het werk in het lager onderwijs. Al deze cijfers staan voor voltijdse equivalenten.

Dan kom ik nu tot de onderwijzers. Het lager onderwijs kampte de voorbije jaren met een groeiend tekort aan onderwijzers. Voor het voorbije schooljaar 1999-2000 wordt het tekort op 806 geraamd. Bovendien zal de vraag naar onderwijzers de volgende jaren – en dit tot en met 2004 – nog met 2.024 BFT's toenemen. Door de verhoging van het aantal inschrijvingen in de lerarenopleidingen zullen in diezelfde periode 1.106 meer onderwijzers op de arbeidsmarkt terechtkomen. Samen met een huidig tekort van 806 onderwijzers betekent dit dat het tekort aan onderwijzers gedurende de komende vier jaren zal uitmonden in een gecumuleerd tekort van 1.722 onderwijzers.

In het secundair onderwijs was er in het schooljaar 1999-2000 een tekort aan 833 leerkrachten. Een kwart van dit tekort heeft betrekking op leerkrachten voor praktische en technische vakken. Over de periode 2000-2004 zal dit tekort met 270 afnemen. Samen met het huidig tekort van 833 leerkrachten betekent dit over vermelde tijdsspanne toch nog een blijvend tekort van 563 leerkrachten. Overigens komt de grote pensioneringsgolf in het secundair onderwijs pas vanaf 2005 goed op gang.

Dan kom ik nu tot mijn antwoord op de vraag hoe en onder welke voorwaarden dit kan worden ondervangen, en op de vraag of het onderwijsbeleid niet grondig herbekeken moet worden. De conclusies die ik daarnet heb gegeven, zijn uiteraard relevant voor het te voeren onderwijsbeleid. De krapte op de arbeidsmarkt verplicht tot een versnelde en doorgedreven aanpak. In het regeerakkoord en mijn beleidsnota besteed ik daarom veel aandacht aan de waardering van de leerkracht. Het is voor mij de grote uitdaging om ervoor te zorgen dat scholen in de toekomst kunnen beschikken over voldoende kwaliteitsvolle en gemotiveerde leerkrachten. De overheid kan dit echter niet alleen realiseren. Haar middelen zijn niet onbegrensd. Dit noopt ons tot het maken van bewuste keuzes. Ik nodig dan ook alle maatschappelijke geledingen uit deel te nemen aan het debat over de herwaardering van de leerkracht, en hun verantwoordelijkheid op te nemen.

Wat de korte termijn betreft, geven deze evoluties aan dat we de beleidsintenties om de werkdruk in het onderwijs te verminderen slechts kunnen realiseren als ze actief worden ondersteund door maatregelen die het tekort aan leerkrachten terugdringen. De bestaande arbeidsreserves moeten maximaal worden benut.

Mijn kabinet en de administratie onderzoeken momenteel op welke punten wij dringend moeten optreden. Ik wil hierbij al de volgende mogelijkheden aangeven. Een deel van dit tekort kan worden opgevangen door nog meer kleuteronderwijzers naar het lager onderwijs te kanaliseren. De marge is hier echter beperkt en in sommige regio's is de grens al duidelijk bereikt. Bovendien houdt dit bepaalde risico's in op het vlak van vorming en voorbereiding.

Om leerkrachten en directies te ondersteunen kan een beroep worden gedaan op andere beroepssegmenten waarvoor nog arbeidsreserves bestaan. Ik denk daarbij bijvoorbeeld aan kinderverzorgsters in het kleuteronderwijs of aan hooggeschoolden om directies administratief te ondersteunen. Ook moet er nog meer dan vandaag naar gestreefd worden om beginnende leerkrachten optimaal in te zetten en hun krachten volledig te benutten. Deeltijdse leerkrachten moeten zoveel mogelijk voltijds ingezet kunnen worden, desnoods in verschillende scholen tegelijk. De vervangingspool streeft naar een dergelijke geoptimaliseerde inzet en blijft, mits serieuze bijsturingen, in deze context een erg zinvol initiatief.

Vanaf september 2000 kunnen scholen een beroep doen op leerkrachten die met verlof of gepensio-

Vanderpoorten

neerd zijn. Het is aan te bevelen dat dit potentieel ook de komende jaren nog ter beschikking wordt gesteld ten behoeve van de scholen, en dat de maatregel vooralsnog van kracht blijft. Laatstejaars van de lerarenopleidingen zouden meer en op een meer structurele wijze ingezet kunnen worden in het lesgeven. Ze zijn daartoe trouwens zelf vragende partij. We moeten onderzoeken hoe langere opdrachten van de laatstejaars kunnen bijdragen tot een win-win-situatie, zowel voor de opleiding als voor de stageschool.

In het secundair onderwijs dringen zich op korte termijn bijzondere inspanningen op voor het onderricht van technische en praktische vakken. Het komt erop aan om het onderwijs voldoende aantrekkelijk te maken voor vakmensen uit het bedrijfsleven, en de mobiliteit tussen onderwijs en bedrijfsleven te versterken.

Ook maatregelen die tot de onderhandelingsmaterie behoren, moeten uiteraard worden genomen. Klachten over vlakke loopbaan, planlast, werklast en verloning vragen uiteraard passende antwoorden.

Tot slot staat het onderwijs de laatste weken te negatief in de kijker. De ervaring leert mij dat dit altijd een negatieve impact heeft op de instroom in de lerarenopleidingen. Het is dus van belang om zo snel mogelijk opnieuw sociale rust in het onderwijs te brengen, en om samen met alle partners het beroep opnieuw in een positief daglicht te stellen, vooral in de media. Het verheugt me dat iedereen dit vandaag beseft.

Ook vanuit de lerarenopleiding bereiken mij signalen dat de instroom zwak is. Ik wil dat niet veralgemenen. Niet iedereen die aan een leerkrachtenopleiding begint, studeert ook af. De onderwijssector heeft een belangrijke taak te vervullen, maar dat alles betekent niet dat de zwakkere instroom minder waardevol zou zijn. De doorlichting van de leerkrachtenopleiding zal ons daarover meer leren.

De heer Ramon heeft gesproken over het aanbod en de zij-instromers. De mobiliteit moet verhogen. Er zijn enkele factoren die dat afremmen, zoals problemen met het statuut en de anciënniteitsoverdracht. We moeten ons ook afvragen hoe we ons onderwijs beter kunnen organiseren. De heer Ramon heeft aan de hand van zijn bijkomende vragen duidelijk gemaakt dat de herwaardering van het leerkrachtenberoep een reeks van maatregelen op korte termijn vereist. Dat moet echter samen-

gaan met een fundamentele discussie, waarvoor de nodige tijd moet worden uitgetrokken. Die discussie moet gaan over de structuur van de leerkrachtenopleiding en het onderwijs in het algemeen, het personeelsbeleid en vooral het imago.

De stakingen en moeilijkheden van de voorbije maanden zijn een bijkomende factor. De imago-problemen zijn echter ouder dan dat. Als men de onderwijsinstellingen bezoekt, ziet men prachtige initiatieven van mensen die met veel enthousiasme aan de slag zijn, maar die halen nooit de media. De buitenwereld vangt alleen de negatieve signalen op. Die zijn er natuurlijk wel, gezien het grote aantal scholen, leerlingen en leerkrachten, en die worden dan in de media uitgegroot.

Collega's, ik roep u op om mee te werken aan een oplossing voor dat imago-probleem. Dat is een probleem dat in de hoofden zit, en niet met een decreet uit de wereld kan worden geholpen. Het gaat om een wijziging van de mentaliteit en van onze cultuur. De beleidsmakers hebben de taak om het onderwijsverhaal positiever in te kleuren.

De voorzitter : De heer Vandenbroeke heeft het woord.

De heer Chris Vandenbroeke : Mevrouw de minister, ik ben blij dat u een realistische diagnose stelt en oog hebt voor de pijnpunten. Alleen zo kunnen we daaraan remediëren.

Het is juist dat het imago de aantrekkelijkheid van het beroep sterk beïnvloedt. Ik laat in het midden of wat de voorbije periode in de sector is gebeurd een negatieve rol heeft gespeeld. Ik stel enkel vast dat de evolutie van de voorbije tien jaar het imago niet echt in positieve zin heeft beïnvloed. Het imago-probleem is geen recent gegeven, en we zullen daar waarschijnlijk nog lang mee worstelen.

De zeer bekwame diensten van de minister en de minister zelf hebben zich gebogen over het cijfermateriaal. In het algemeen zal de spanning tussen instroom en uitstroom op de arbeidsmarkt zich laten voelen vanaf 2003. De minister zegt dat dit in 2005 zal gebeuren. Volgens mijn prognoses voor de volgende tien jaar zal dat inderdaad in die jaren gebeuren.

Ik wil de minister waarschuwen voor een bijna naïef optimistische redenering. Ze telt het aantal jongeren die vandaag een opleiding volgen. We moeten ons echter afvragen of deze jongeren zich wel allemaal zullen aanbieden op de arbeidsmarkt van het onderwijs. Dat is steeds minder het geval,

Vandenbroeke

en de heer Suykens heeft het daar met reden over gehad. Een korte blik op de cijfers die de minister heeft vermeld, leert ons dat de eerstvolgende jaren de tekorten in het lager onderwijs en het middelbaar onderwijs zullen oplopen tot 5 percent en meer. Dat is dus een acuut probleem.

Ik denk dat we ons met zijn allen over dit probleem moeten buigen, want dat maakt de weg vrij voor de echte uitbouw van de kennismaatschappij.

De voorzitter : Minister Vanderpoorten deelt mee dat alle commissieleden het rapport zullen ontvangen.

Het incident is gesloten.

Interpellatie van de heer Julien Librecht tot mevrouw Marleen Vanderpoorten, Vlaams minister van Onderwijs en Vorming, over de aard en het nut van het startbanenproject voor de preventie van antisociaal gedrag in de scholen

De voorzitter : Aan de orde is de interpellatie van de heer Librecht tot mevrouw Vanderpoorten, Vlaams minister van Onderwijs en Vorming, over de aard en het nut van het startbanenproject voor de preventie van antisociaal gedrag in de scholen.

De heer Librecht heeft het woord.

De heer Julien Librecht : Mijnheer de voorzitter, mevrouw de minister, geachte leden, we kunnen niet in de toekomst kijken. Ik zal de eerste zijn om u volmondig en grootmoedig te loven wanneer projecten zoals die waarover ik het wil hebben nuttig blijken, wat mogelijk is. In afwachting bekijk ik de zaken met gemengde, maar geen eigengereide gevoelens, en heb ik er enkele vragen bij.

Uit een persverslag, naar aanleiding van een ontmoeting met een van uw medewerkers, bleek dat 315 vroegtijdige schoolverlaters die jonger zijn dan 30, hoogstens een diploma secundair hebben en berucht waren op school, worden ingezet via startbanen in en rondom de scholen. 250 van hen zullen bijdragen tot een grotere verkeersveiligheid. 100 zullen worden ingezet om geweld op school te helpen voorkomen. Deze 100 antigeweldjongeren worden aanzien als ervaringsdeskundigen, zo stond althans te lezen, en worden door de VDAB gere-

kruteerd. Ze hebben zicht op voltijds werk gedurende een jaar, op een opleiding en op een loon dat hoger ligt dan de werkloosheidsuitkering.

Onder de algemene beleidsnoemer van de preventie van antisociaal gedrag en volgens de bedenking dat iemand die zelf antisociaal geweest is zich beter kan inleven in de wereld van moeilijke leerlingen, zullen deze startbaanjongeren worden ingezet als vertrouwenspersoon, bemiddelaar, enzovoort. Ik heb daar enkele bedenkingen bij inzake de haalbaarheid, de functionaliteit, de bestaande risicofactoren en het pedagogische nut van dit project.

Eerst ga ik in op de haalbaarheid. Het feit dat men nu zijn toevlucht neemt tot een dergelijke maatregel lijkt erop te wijzen dat leraren, psychologen, sociaal en maatschappelijk assistenten – dus personen met een jarenlange, gedegen, gespecialiseerde menswetenschappelijke opleiding – het antisociaal gedrag op school niet aankunnen. Zullen laaggeschoolde, tijdelijke en zeker niet voldoende voor die taak opgeleide personen dat plots wel kunnen ?

Ik heb ook vragen bij de functionaliteit van het project. In plaats van te kunnen vaststellen dat antisociaal gedrag en geweld in het leven niet lonen, krijgen de wel positief ingestelde en de wel plichtsbewuste jongeren hier meteen een negatieve voorbeeldfunctie. Ze worden geconfronteerd met het feit dat hooliganisme en antisociaal gedrag wel lonen. De door de leerlingen maar al te best gekende woelwaters krijgen immers zomaar een functie als vertrouwenspersoon, aanspreekpunt en bemiddelaar, en op de koop toe een lonende startbaan in het onderwijs.

Verder had ik een vraag over de risicofactoren bij deze maatregel. Het is moeilijk om aan te nemen dat de voornoemde jongeren de noodzakelijke tact zullen kunnen opbrengen en dat ze de enorme druk van een dergelijke opdracht zullen kunnen dragen. Zij kunnen en zullen immers worden geconfronteerd met gezinsgeweld, zelfmoordneigingen, drugs, cultuurschokken enzovoort. Ik vrees dan ook dat een dergelijke opzet vanuit dit oogpunt al snel zal ontaarden – in het beste geval dan wel – tot een moedeloze aftocht van de ingezette jongere in kwestie en tot een al even berustend maar nutteloos gedoogpatroon vanwege de schoolinstanties.

Ook had ik een vraag over het pedagogische nut van dit opzet. Men kan zich de vraag stellen of het inzetten van riskante en niet-gespecialiseerde functies op een van de moeilijkste punten binnen ons onderwijsveld, namelijk op die plaatsen waar intel-

Librecht

lectueel onvermogen, onwil of de neiging tot gewelddadig gedrag de echte aard van onderwijzen en opvoeden doorkruisen, enig positief pedagogisch nut kan hebben. Het is moeilijk aanvaardbaar dat, zoals het in de fictie wel vaak wordt voorgesteld maar in de realiteit zeer zelden voorkomt, voormalige klashooligans plotseling begripvolle en serene verantwoordelijken zouden worden.

Ten slotte had ik een vraag over de rolverzwarende factor van deze maatregel. Ik vraag me af of nieuwe directie- en inspectieopdrachten, nieuwe verslagen en rapporten, bijkomende leiding- en overlegsessies wel in overeenstemming kunnen worden gebracht met de wil tot vereenvoudiging in de regelgeving en tot het verlichten van de taken binnen de opvoedkundige verhoudingen.

Daarom wil ik de minister dan ook de volgende drie vragen stellen. Mijn vierde vraag vervalt : toen ik deze vraag indiende, wist ik nog niet of dit project definitief was. Nu weet ik dat deze startbaanjongeren al begonnen zijn. Mevrouw de minister, is, gezien het groot dualisme tussen theorie en praktijk, de uitwerking van dit project wel verantwoord ? Houdt u ook en vooral rekening met de negatieve bedenkingen die vanuit de scholen worden geformuleerd ? Hoe komt het dat over dit voor mij toch wel bevreedende opzet geen bredere dialoog en overleg heeft plaatsgevonden ?

De voorzitter : De heer Ramon heeft het woord.

De heer Frans Ramon : Mijnheer de voorzitter, mevrouw de minister, misschien doet u dit reeds in uw antwoord, maar het lijkt me belangrijk aan te geven voor welke taken deze jongeren precies worden ingezet. Dat zijn inderdaad geen pedagogen of psychologen, maar dat was ook helemaal niet de bedoeling. Verder kan ik me voorstellen dat zij geen eindverantwoordelijken zijn, maar aan andere mensen worden toegevoegd. Misschien kunt u daar wat verduidelijkingen over geven.

Mijnheer Librecht, ik ben het niet met u eens wanneer u deze jongeren stigmatiseert. Het was de bedoeling van deze projecten dat jongeren weer zin zouden krijgen om een positieve bijdrage te leveren aan de school en misschien zelfs verder te studeren. U doet ze onrecht aan door ze in één vakje te houden.

De voorzitter : Minister Vanderpoorten heeft het woord.

Minister Marleen Vanderpoorten : Mijnheer Librecht, u meent dat ik vroegere 'klashooligans' of 'mensen die zelf antisociaal geweest zijn' wil laten aanwerven door scholen. In het project worden jongeren ingeschakeld die de school voortijdig hebben verlaten of de studies na het secundair onderwijs hebben stopgezet, maar die toch wel degelijk geïnteresseerd zijn om in scholen te werken. Jongeren van allochtone afkomst en jongeren uit kansarme gezinnen worden in het bijzonder aangemoedigd om zich in te schrijven voor deze startbanen, omdat zij het over het algemeen vrij moeilijk hebben op de arbeidsmarkt. Het aantrekken van deze jongeren past perfect binnen het kader dat door de ministers Sauwens en Landuyt is vooropgesteld in hun nota over de startbanen. Het gaat er dan met name om dat men prioritair aandacht moet besteden aan de groepen die het laagst scoren op de werkzaamheidsgraad.

In de omschrijving van het project staat duidelijk gestipuleerd dat het de bedoeling is de scholen een bijkomende werkkraft te bieden om te werken aan een positief schoolklimaat en aan een beter contact tussen de leraren en de allochtone en kansarme gezinnen. In dit opzicht is het startbanenproject er allerminst op gericht het antisociaal gedrag op school volledig uit te roeien. De startbaners zijn er in de eerste plaats als een extra ondersteuning voor de leraren en de leerlingenbegeleiders. Ze hebben geen eigen pedagogische verantwoordelijkheid. Ze ondersteunen de leerlingenbegeleiders bij administratieve taken en bij het detecteren van problemen. Vanuit hun achtergrond als jongere en door hun betrokkenheid bij de doelgroep kunnen zij immers specifieke gegevens aanbrengen.

Wat betreft de rolverzwarende factor van dit project wens ik erop te wijzen dat in dit kader op het departement Onderwijs een coördinator werd aangehouden om de administratieve kant van de zaak op te volgen. Deze persoon houdt zich eveneens bezig met het opstellen van verslagen en rapporten, precies met de bedoeling om de bijkomende werkdruk voor de scholen zo laag mogelijk te houden.

Daarnaast hebben zich in de scholen vrijwillig 'coaches' aangeboden ter begeleiding van de jongeren. De ervaring op het terrein leert dat de inspanningen die deze mensen zich getroosten om de jongere op te volgen, gecompenseerd worden door het feit dat ze een deel van hun taken kunnen toevertrouwen aan deze jongeren. In dit opzicht ben ik ervan overtuigd dat, rekening houdend met de doelstellingen en de inhoud, het startbanenproject in het onderwijs verantwoord is.

Vanderpoorten

Eind september 2000 werden in de vijf uitgekozen steden informatiesessies georganiseerd. Hierop waren alle geselecteerde scholen uitgenodigd, alsook de leerlingenbegeleiders, de vertegenwoordigers van het plaatselijke beleidsniveau en de lokale klantencentra van de VDAB. De sessies verliepen in dialoog met de scholen. Bij de verdere concretisering van het plan werd wel degelijk rekening gehouden met de bedenkingen en vragen die geformuleerd werden. Ze werden namelijk opgenomen in de informatiebrochure die aan de scholen werd overgemaakt.

Ik wil opmerken dat deelname aan het project een beslissing is van elke school afzonderlijk. De ervaring is dat de deelnemende scholen op dit ogenblik de doelstellingen van het project onderschrijven. Er zijn tot op heden nog geen negatieve opmerkingen gekomen van de scholen die effectief in het project zijn gestapt. Het departement staat in voortdurend en rechtstreeks contact met de participerende scholen om de ervaringen en evoluties systematisch bij te houden. Deze informatie wordt gebundeld ter evaluatie van het project, met het oog op verdere beslissingen.

Ik kan u ook nog meedelen dat de geselecteerde scholen eind december een informatiebrochure toegestuurd kregen. Als gevolg van de snelle reacties en van het enthousiasme van bepaalde scholen is de eerste jongere reeds op 8 januari in dienst getreden. Op dit ogenblik zijn reeds twaalf jongeren aan het werk. Nog achttien andere aanvragen vanuit de scholen werden door het departement aanvaard. Deze scholen zijn in samenwerking met de VDAB gestart met de aanwervingen.

De voorzitter : De heer Librecht heeft het woord.

De heer Julien Librecht : Mevrouw de minister, ik dank u voor uw antwoord. Gezien de onvoorstelbaarheid van deze zaak, wil ik er geen motie aan verbinden. Ik ben wel van plan om dit van heel nabij te blijven volgen. Ik wilde met deze interpellatie speciale aandacht vragen voor de functionaliteit en het pedagogische nut van bepaalde, vooral onderwijsbelastende projecten.

De voorzitter : Het incident is gesloten.

Interpellatie van mevrouw Veerle Heeren tot mevrouw Marleen Vanderpoorten, Vlaams minister van Onderwijs en Vorming, over de kosten van de opleiding tot beroepspiloot

De voorzitter : Aan de orde is de interpellatie van mevrouw Heeren tot mevrouw Vanderpoorten, Vlaams minister van Onderwijs en Vorming, over de kosten van de opleiding tot beroepspiloot.

Mevrouw Heeren heeft het woord.

Mevrouw Veerle Heeren : Mijnheer de voorzitter, mevrouw de minister, collega's, het zal je maar overkomen dat je zoon of dochter de droom en het talent heeft om piloot te worden. Op het eerste gezicht lijkt er niets aan de hand te zijn. Er zijn verschillende gespecialiseerde bedrijven die voor een professionele opleiding kunnen zorgen. Die opleidingen tot beroepspiloot mogen trouwens enkel worden gegeven door dergelijke gespecialiseerde organisaties. In het vakjargon heeft men het dan over FTO's, wat staat voor Flight Training Organizations.

Die organisaties zijn onderworpen aan zeer strenge eisen inzake infrastructuur, vliegtuigen, simulators, enzovoort. Er is bovendien ook nog een Europese regelgeving. Zulke organisaties staan in België onder het toezicht van het bestuur van de luchtvaart. Vandaag zijn er in totaal vijf erkende organisaties die zo'n opleiding kunnen geven.

Waar knelt nu echter het schoentje ? In de jaren tachtig werden heel wat nationale luchtvaartmaatschappijen geprivatiseerd. Indirect heeft dat ertoe geleid dat de daaraan gekoppelde overheidsluchtvaartscholen ook geprivatiseerd ofwel afgeschaft werden, met alle gevolgen van dien. De opleiding tot beroepspiloot bestaat uit een praktisch en een theoretisch gedeelte. Vooral het praktisch gedeelte drijft de kostprijs van de opleiding de hoogte in. Volgens de kandidaten ligt die tussen 2,5 en 3 miljoen frank.

In de kranten werd bericht over een staking van de piloten. De aanleiding tot die staking was dat het beginloon van een piloot te klein is om de opleiding terug te betalen. Daarbij werd het bedrag van 3 miljoen frank genoemd.

De kostprijs van de opleiding heeft te maken met het aantal vliegreizen dat men moet presteren. Bij sommige bedrijven moet een deel daarvan in Amerika gepresteerd worden. Niet alleen de dure brandstofprijzen, maar ook de kosten van trainingsvluchten en landingsrechten, de BTW-wetge-

Heeren

ving, enzovoort leiden tot zulke bedragen. Voor vele ouders is dat een onhaalbare kaart, tenzij ze de mogelijkheid hebben om schulden te maken voor de opleiding van hun zoon of dochter. Bij de voorbereiding van dit dossier sprak ik met de heer Sarens, Vlaams volksvertegenwoordiger. Hij kon dit verhaal uit eerste hand bevestigen, omdat zijn zoon op dit ogenblik zo'n opleiding volgt.

Dit alles leidt ertoe dat slechts een elite in staat is om voor zoon of dochter een opleiding tot piloot te betalen. Voor mij is zo'n sociale selectie onaanvaardbaar. Het is ook onlogisch dat in België voor elke hogere opleiding in een of andere vorm van overheidssteun is voorzien, behalve voor die in de luchtvaart. Vaak wordt geargumenteed dat de opleiding tot piloot een beroepsopleiding is, die door de werkgever moet worden betaald.

Het lijkt wel de wereld op zijn kop. We moeten in België buitenlandse piloten aantrekken omdat er onvoldoende kandidaten zijn. Het aantal inschrijvingen voor de selectieproeven en het aantal kandidaten dat met de praktijkopleiding kan beginnen, daalt intussen. Het is dus hoog tijd dat jonge Vlamingen gemotiveerd worden om te kiezen voor dit beroep. Dat kunnen we bereiken door een democratisering van de opleiding door middel van studiebeurzen of al dan niet terugbetaalbare betoelaging.

In Vlaanderen wordt het hoger onderwijs sinds lang gesubsidieerd, zowel via de instellingen als via de leerlingen. Tot op heden bestaat er echter nog geen enkele vorm van financiële steun voor de opleiding tot piloot. In de ons omringende landen is er wel een financiering, door middel van een beurs, een toelage, of een gunstig fiscaal regime waardoor sponsoring van de kandidaten mogelijk is.

Het is natuurlijk geen eenvoudige klus. De opleiding tot beroespiloot is volledig ondergebracht bij de handelsluchtvaart, en is dus een economische activiteit. Daarmee moet rekening worden gehouden bij het invoeren van een of andere vorm van subsidiëring. Als het Bestuur der Luchtvaart erkende Vlaamse FTO's zou subsidiëren, dan zouden we heel wat klachten kunnen verwachten over oneerlijke concurrentie uit de rest van Europa, via de Europese Commissie. In Wallonië zou naar verluidt een systeem van subsidiëring worden ingevoerd. Ik

kan me indenken dat Vlaamse bedrijven dit zullen aanklagen als oneerlijke concurrentie.

Er zijn alternatieven, die echter creativiteit vereisen. Bijvoorbeeld door middel van een financieringswaarborgfonds kan de instapdrempel verlaagd worden. Een andere mogelijkheid is fiscale aftrekbaarheid van de opleidingskosten voor bijvoorbeeld vijf jaar, wat zou slaan op een belangrijk deel van het geïnvesteerde bedrag. Er is ook een systeem van beurzen mogelijk, om het geheel of een deel van de opleidingskosten te dragen. Met die beurs zou zowel een opleiding in het binnenland als een in het buitenland gevolgd kunnen worden. Ten slotte moeten we ons bezinnen over de BTW die op de opleidingskosten moet worden betaald. Die vormt immers een van de oorzaken van de hoge prijs.

Mevrouw de minister, dit is een zeer technische aangelegenheid. Ik heb niet de pretentie een specialist te zijn. Met de nodige creativiteit kunnen echter, samen met de sector, mogelijkheden gevonden worden. In de FLAG is sinds een tweetal jaren een werkgroep actief, waarin ook opleidingscentra en bedrijven zitten, die zowel bij de theoretische als bij de praktische vorming betrokken zijn. Er is dus knowhow voorhanden in Vlaanderen. Deze werkgroep kan als spreekbuis van de sector fungeren.

Uit de briefwisseling die ik heb kunnen inkijken blijkt, althans voor zover dat juist is, dat u bijna uitsluitend contacten hebt gehad met de Belgian Aviation School uit Steenokkerzeel. Dat heeft me verbaasd. Zo'n school spreekt voor haar eigen winkel, wat een eenzijdig beeld oplevert. Het zou juist een uitdaging moeten zijn om de hele beroepssector rond de tafel te krijgen.

Uw persattaché heeft in een televisieprogramma bevestigd dat er inderdaad gesprekken waren tussen uw kabinet en Sabena. Dat lijkt me bijzonder eigenaardig. Waarom is het niet mogelijk om een interdepartementale werkgroep op te richten waar alle organisaties rond de tafel zitten ?

Ik was nog meer verbaasd toen ik begin januari in een dagblad las dat u overleg zou plegen met minister Vande Lanotte over een nationale pilotenschool op de luchthaven in Oostende. De Katholieke Hogeschool Brugge-Oostende zou kandidaat zijn om dat onderwijs te verzorgen. Het dossier is te complex om zo maar te beslissen die school naar Oostende te brengen.

Heeren

Ik wil van de minister graag vernemen of de opleiding tot beroepspiloot van het niveau van het hoger onderwijs is. Zo ja, welke initiatieven zult u nemen om de kosten van de opleiding te verlagen zodat die toegankelijk wordt voor iedereen? Welke initiatieven hebt u al genomen om de belanghebbenden in dit dossier rond de tafel te brengen en gezamenlijke voorstellen uit te werken? Zijn er inderdaad gesprekken met minister Vande Lanotte om een hogeschool te erkennen? Denkt u eraan andere opleidingscentra of hogescholen te erkennen die aan de normen voldoen? Zo ja, welke?

De voorzitter : De heer Van Baelen heeft het woord.

De heer Gilbert Van Baelen : Mijnheer de voorzitter, mevrouw de minister, deze opleiding is niet de enige die zeer veel geld kost aan de betrokken studenten, zelfs als die in het reguliere circuit wordt georganiseerd. Ik geef een ander voorbeeld, met name de opleiding hotelmanagement. Dat is een erg dure opleiding door de verplichte stages in het buitenland.

Ten tweede biedt het leger ook deze pilootopleiding aan. Die voorziet in een vrij lange periode van uittreding om al dan niet in de vergoeding te voorzien. Indien we het debat willen voeren over het democratisch maken van opleidingen, dan kom ik terug op de studietoelagen en sociale voorzieningen, meer in het bijzonder het aspect studiefinanciering en het al dan niet invoeren van studieleningen. Die kunnen voor een aantal dure opleidingen oplossingen bieden.

Tot slot vraag ik me af of een opleiding tot piloot thuishoort in het hogescholenonderwijs. De beroepskwalificaties zijn van een heel ander en hoger niveau. Ik raad mevrouw Heeren aan om Intermediair van deze week te lezen. Daar staat een schitterend artikel in over de piloten van KLM. Daar vindt ze een antwoord op haar vragen.

De voorzitter : De heer Huybrechts heeft het woord.

De heer Pieter Huybrechts : Ik ben onthutst over de opmerkingen van de heer Van Baelen, maar dat terzijde.

Ik wil mevrouw Heeren zeggen dat ze zowel gelijk als ongelijk heeft. Ze laat uitschijnen dat slechts enkelingen met veel geld beroepspiloot kunnen

worden. Ik kan haar zeggen dat heel veel jongeren hard werken 's avonds en in de weekends om de studies te bekostigen. Het zijn dus niet enkel rijkelui-kinderen die de opleiding kunnen betalen.

De voorzitter : Ik heb dat zo niet begrepen.

Mevrouw Veerle Heeren : Ik heb dat zo ook niet bedoeld.

De heer Pieter Huybrechts : Des te beter. Het klopt wel dat het veel eenvoudiger is als begoede ouders de studies kunnen betalen.

25 jaar geleden kon ik zelf de studies van piloot volgen met een beurs. Momenteel bestaat deze mogelijkheid jammer genoeg niet meer. Waarom worden de studies van de Hogere Zeevaartschool wel bekostigd, en waarom bestaat er geen Hogere Luchtvaartschool in België?

Onlangs hebben we kunnen lezen dat er interesse is vanuit de Katholieke Hogeschool Brugge-Oostende om er een luchtvaartcentrum op te richten. Er bestaat ginds interesse voor een opleiding tot ingenieur in de luchtvaarttechniek, voor een licentie in de kunststoffen en voor een pilotschool.

Mevrouw de minister, is de Vlaamse regering geïnteresseerd om, naar analogie met de Zeevaartschool, in Oostende ook een hogere luchtvaartschool op te richten?

De voorzitter : De heer Demeulenaere heeft het woord.

De heer Julien Demeulenaere : Mijnheer de voorzitter, ik zou allereerst mevrouw Heeren willen geruststellen. Het verbaast ons ook dat een federaal minister in Oostende vertelt wat er op onderwijsvlak dient te gebeuren.

Ik wil zelf ook graag een aanvullende vraag stellen. Heeft de minister van Onderwijs reeds contact gehad met de minister van Binnenlandse Zaken in verband met de mogelijke oprichting van een hogere luchtvaartschool binnen de Katholieke Hogeschool Oostende? Ik heb er op zich niets op tegen dat dit initiatief in Oostende zou worden verwezenlijkt, maar het verbaast me wel dat minister Vande Lanotte dit nu reeds in de openbaarheid brengt. Wil hij de Katholieke Hogeschool Oostende geruststellen of ze met een kluitje in het riet sturen?

De voorzitter : De heer Huybrechts heeft het woord.

De heer Pieter Huybrechts : Ik zou nog even willen terugkomen op de discussie van daarnet. In het interpellatieverzoek van mevrouw Heeren staat letterlijk : 'Het zijn dan ook enkelingen die over veel geld beschikken die beroepspiloot kunnen worden.' Ik ben het hier helemaal niet mee eens.

Mevrouw Veerle Heeren : Mijnheer Huybrechts, ik heb dat zo niet bedoeld. De zoon van de heer Sarens volgt momenteel deze opleiding. Ik weet dat hij die opleiding vijf jaar lang met een deeltijdse betrekking combineert. Ik heb hier veel respect voor.

De heer Gilbert Van Baelen : Indien men de kandidaturen van verschillende luchthavens verwacht, wil ik namens alle Limburgers in deze commissie al de aandacht vestigen op de luchthaven van Brustem. Tenslotte staan daar de C130's van de Belgische luchtmacht.

De voorzitter : Ik wil hier zelf nog even aan toevoegen dat de luchtvaartopleiding aan de Katholieke Hogeschool Oostende al sedert de jaren tachtig bestaat. Het gaat hier bijgevolg niet om een nieuwe opleiding. Men probeert al jaren om op de luchthaven van Oostende een luchtvaartcentrum voor luchtvaartopleidingen voor alle vliegtuigtypes op te starten.

De plotse aankondiging van een pilotschool heeft ons allen verbaasd. Dit geldt ook voor het bericht dat de opleiding tot gegradueerde in de luchtvaart drie opties krijgt, namelijk technologie, piloot en luchtverkeersleiding. Bovendien wordt de indruk gewekt dat alles al in kannen en kruiken is en dat de contacten met de minister van Onderwijs al tot toezeggingen hebben geleid.

Wat is de huidige stand van zaken in dit dossier ? Aangezien ik al jarenlang voorstander ben van het valoriseren van de luchtvaartopleidingen aan de katholieke hogescholen, ben ik uiteraard niet tegen het aangekondigde project. Aangezien Oostende over een luchthaven beschikt, hebben we ook de mogelijkheden om een dergelijke opleiding te organiseren.

Ik heb in de krant gelezen dat de luchtvaartopleiding in Oostende drie nieuwe opties krijgt. Ik heb vervolgens het decreet nog eens nagelezen. In de tekst is van die drie opties geen sprake. Om deze opties in te voeren, moet mijns inziens het decreet worden gewijzigd. Ik vraag me af hoe dit zal gebeuren indien er al toezeggingen zijn gedaan aan minister Vande Lanotte.

Minister Vanderpoorten heeft het woord.

Minister Marleen Vanderpoorten : Mijnheer de voorzitter, ik zal proberen om enige duidelijkheid in dit dossier te verschaffen. Het is een belangrijke bekommernis om alle studenten, ongeacht hun sociaal-economische achtergrond, de mogelijkheid te bieden om, indien ze over de vereiste capaciteiten beschikken, de opleiding van hun keuze te volgen. Dit geldt ook voor de opleiding tot beroepspiloot.

Mijn administratie heeft in dit verband al een aantal contacten gehad, onder andere met de Belgian Aviation School en met verenigingen uit de sector. We willen een oplossing vinden die de opleiding vanuit een democratisch standpunt toegankelijker maakt. Ik onderzoek momenteel de mogelijkheden om deze doelstelling te realiseren.

De opleiding tot beroepspiloot kan zeker een plaats krijgen in het hoger onderwijs. We moeten trouwens vaststellen dat veel studenten in deze opleiding tevoren al minstens een eerste cyclus van het hoger onderwijs met succes hebben doorlopen. Vaak gaat het hier om studenten die reeds over een diploma beschikken.

De opleiding tot beroepspiloot sluit aan bij de missie van de hogescholen. Ik ben dan ook van oordeel dat het aangewezen is om de opleiding tot beroepspiloot in het hogescholenlandschap te integreren. Dit houdt in dat de studenten reguliere hogeschoolstudenten worden. Daardoor komen ze in aanmerking voor de vigerende stelsels inzake financiering, inschrijvingsgelden, studietoelagen en sociale voorzieningen. Dit kan de financiële last voor de studenten verminderen.

De kosten van de praktijkopleiding vormen het leeuwendeel van de opleidingskosten. De opportuniteit van studieleningstelsels moet in dit verband nog worden onderzocht. De inbedding van de pilotenopleiding in het hogescholenlandschap impliceert echter een wijziging van de onderwijsbevoegdheid van de hogescholen. Met het oog op de internationale herkenbaarheid en appreciatie van de opleiding, is het daarenboven wenselijk de opleiding te laten aansluiten bij de Europese tendens tot harmonisering van de structuren van het hoger onderwijs.

Ik ben er dan ook voorstander van om de opleiding tot beroepspiloot te integreren in een meeromvattende context. Overeenkomstig artikel 12 van het hogescholendecreet wordt vóór 1 mei 2002 de evaluatie van het opleidingsaanbod van de hogescholen afgerond. De Vlaamse overheid kan op grond

Vanderpoorten

van deze evaluatie het aanbod actualiseren. Deze evaluatie, die ook aandacht zal hebben voor de inbedding van het Vlaams hoger onderwijs in de Europese structuren voor het hoger onderwijs, biedt de overheid de geschikte context om een adequaat en coherent beleid uit te stippelen. Het is daarom niet alleen wenselijk maar ook logisch de integratie van de opleiding tot beroepspiloot in het hogeschoolenlandschap in deze context te plaatsen. Dat geldt ook voor de toewijzing van deze onderwijsbevoegdheid aan een concrete hogeschool.

De vooropgestelde timing voor de optimalisering van de hogescholen impliceert dat een geïntegreerde opleiding tot beroepspiloot in principe reëel kan worden vanaf het academiejaar 2002-2003 en uiterlijk vanaf het academiejaar 2003-2004. In afwachting daarvan zijn alle mogelijke initiatieven van de hogescholen voorbarig en zeker decretaal niet ondersteund.

Ik heb zowel met de betrokken beroepssector als met de federale instanties contacten gehad met het oog op de uitwerking van een kwalitatief hoogstaande opleiding die een antwoord biedt aan de noden van de sector. Ik heb ook geantwoord op de vraag om de BTW op leningen te verlagen van 21 naar 6 procent.

Ik heb inderdaad onlangs contacten gehad met minister Vande Lanotte. We hadden het echter niet over dit onderwerp, maar wel over de opvang van anderstalige nieuwkomers in het onderwijs. Ik heb begrepen dat minister Vande Lanotte wel een onderhoud heeft gevraagd over dit onderwerp. Dat heeft echter nog niet plaatsgevonden.

De voorzitter : Mevrouw Heeren heeft het woord.

Mevrouw Veerle Heeren : Mevrouw de minister, ik dank u voor uw antwoord. U hebt gezegd dat u contact hebt gehad met de beroepssector. Blijkbaar heeft men dit toch niet zo goed begrepen. Zou het niet zinvol zijn om een interdepartementale werkgroep op te richten en de partners rond de tafel te brengen ?

Minister Marleen Vanderpoorten : Die contacten gebeuren voorlopig via de administratie Onderwijs afdeling Hogescholen. Ik zal hen inlichten over de

hier gevoerde discussie en uw suggestie overmaken.

Mevrouw Veerle Heeren : Dat is inderdaad een goede zaak. Er bestaat daarover nogal wat verkeerde berichtgeving.

De voorzitter : De heer Huybrechts heeft het woord.

De heer Pieter Huybrechts : Mevrouw de minister, het systeem van de studielening bestaat toch niet voor de studenten van de hogere zeevaartschool ? De Vlaamse regering bekostigt toch de volledige studie van alle studenten, zelfs van de Franstalige, van de hogere zeevaartschool ? Waarom maakt men een onderscheid tussen een hogere luchtvaart-school en een zeevaartschool ?

Minister Marleen Vanderpoorten : Die vergelijking gaat niet op. De hogere zeevaartschool biedt een volledige vierjarige opleiding. De traditie en geschiedenis zijn verschillend. Men moet het één niet verwarren met het ander. Men moet ons de tijd laten om naar aanleiding van de evaluatie het hogescholendecreet en het opleidingsaanbod opnieuw te bekijken.

De voorzitter : De heer Demeulenaere heeft het woord.

De heer Julien Demeulenaere : Mevrouw de minister, ik dank u voor uw zeer verhelderend antwoord.

Met redenen omklede motie

De voorzitter : Door mevrouw Heeren werd tot besluit van deze interpellatie een met redenen omklede motie aangekondigd. Ze moet zijn ingediend uiterlijk om 17 uur op de tweede werkdag volgend op de sluiting van de vergadering.

Het parlement zal zich daarover tijdens een volgende plenaire vergadering moeten uitspreken.

Het incident is gesloten.

– *De heer André Van Nieuwerkerke treedt als voorzitter op.*

Interpellatie van de heer Gilbert Vanleenhove tot mevrouw Marleen Vanderpoorten, Vlaams minister van Onderwijs en Vorming, over het taalonderwijs Nederlands in het Verenigd Koninkrijk na het wegvallen van de ondersteuning door de Nederlandse Taalunie

De voorzitter : Aan de orde is de interpellatie van de heer Vanleenhove tot mevrouw Vanderpoorten, Vlaams minister van Onderwijs en Vorming, over het taalonderwijs Nederlands in het Verenigd Koninkrijk na het wegvallen van de ondersteuning door de Nederlandse Taalunie.

De heer Vanleenhove heeft het woord.

De heer Gilbert Vanleenhove : Mijnheer de voorzitter, mevrouw de minister, geachte collega's, ik spreek de minister vandaag in de allereerste plaats aan als lid van het Comité van Ministers van de Nederlandse Taalunie.

Mijn interpellatie gaat over een dossier dat me een beetje verontrust. In de Britse Guardian Higher Education Supplement van 12 december las ik een artikel over de bedreigingen voor het onderwijs van moderne vreemde talen aan het Britse hoger onderwijs. Dezelfde informatie werd me doorgespeeld door iemand uit het University College London. Het artikel bevat een heel duidelijke passage over de extra bedreiging waaraan kleinere talen, zoals het Nederlands, nu worden blootgesteld. Hull University zou overwegen om te stoppen met het doceren van de Nederlandse taal als degree course of hoofdvakopleiding. Onze taal zou bijgevolg alleen nog als bijvak worden gedoceerd.

Ik vernam bovendien dat vanaf volgend schooljaar geen hoofdvakstudenten meer zouden worden aangenomen. Hull University zou daardoor ophouden te bestaan als nationaal centrum voor Dutch Studies. In heel Groot-Brittannië zou alleen nog het University College van Londen overblijven als aanbieder van een hoofdvakstudie Nederlands. Het Nederlands wordt gelukkig ook nog gedoceerd als bijvak in Sheffield en Cambridge.

Gezien de heel verdienstelijke activiteiten van het Department of Dutch aan de Hull University zou het verdwijnen ervan een ramp betekenen voor de neerlandistiek in het Verenigd Koninkrijk. Volgens mijn informatie zou een en ander het gevolg zijn van het nadelige financieringsmechanisme voor het Britse hoger onderwijs, maar ook van het wegvallen van een strategische ondersteuning door de Nederlandse Taalunie. Overigens zou niet alleen de vaste steun van de Taalunie aan de Hull University

wegvallen, maar ook die aan het University College London.

Mevrouw de minister, bent u zich als lid van het Comité van Ministers van de Nederlandse Taalunie bewust van deze kaakslag, die zich mede door het wegvallen van de steun van de Taalunie, zou voltrekken ? Welke houding neemt u in deze aan ? Wat is de reden van het onttrekken van Taalunie-steun aan het onderwijs van het Nederlands in Groot-Brittannië ? Gebeurt eenzelfde operatie ook voor het taalonderwijs Nederlands in andere landen ? Is de minister bereid deze problematiek in de Taalunie aan te kaarten en naar oplossingen te zoeken die een garantie bieden voor het aanbieden van degelijk onderwijs Nederlands in het buitenland ?

Ik benadruk dat ik mijn informatie slechts uit één bron haal. Misschien klopt ze niet, maar ik achtte het onderwerp belangrijk genoeg voor een interpellatie.

De voorzitter : De heer Demeulenaere heeft het woord.

De heer Julien Demeulenaere : Mijnheer de voorzitter, mevrouw de minister, weet u hoeveel studenten zijn ingeschreven voor de cursus Nederlands in Hull, Sheffield en Cambridge ? Als het aantal heel laag is, dan begrijp ik de reactie, als het hoog is, dan is het een spijtige zaak dat de Taalunie niet langer toelagen verschaft.

De voorzitter : De heer Van Dijk heeft het woord.

De heer Kris Van Dijk : Mijnheer de voorzitter, mevrouw de minister, mijnheer Vanleenhove, deze vraag verrast me, want ik was helemaal niet op de hoogte van de steun die werd verschaft. Ik ben heel benieuwd naar het antwoord. Ik zou het spijtig vinden als het onderricht van de Nederlandse taal ondergeschikt zou blijken aan de steun. Het zou van weinig respect getuigen vanuit de grote Angelsaksische cultuur. Misschien kunnen de Engelstaligen bij ons een duit in het zakje komen doen voor de vele lessen Engels die hier worden gedoceerd.

De voorzitter : Minister Vanderpoorten heeft het woord.

Minister Marleen Vanderpoorten : Mijnheer de voorzitter, dames en heren, naar aanleiding van deze interpellatie heb ik me laten informeren over de moeilijkheden bij de studie van moderne vreemde talen in het Verenigd Koninkrijk en over

Vanderpoorten

het veranderende klimaat ten aanzien van die studies.

Het is onjuist om de problemen met de neerlandistiek in het Verenigd Koninkrijk te wijten aan de houding van de Taalunie. De jongste jaren is niets veranderd aan de omvang van de steun door de Taalunie aan de universiteit in Hull. Integendeel, de Taalunie had reeds plannen gesmeed met de universiteit in Hull voor nieuwe projecten. Er zou sprake zijn van een toekenning van een extra projectsubsidie voor de ontwikkeling van computerondersteunend materiaal. Het betreft het laatste jaar van een driejarig project. Aan de universiteit van Londen is er wel sprake van veranderingen in de wijze van ondersteuning.

De veranderingen in de subsidiëring van de afdeling Nederlands aan de universiteit van Londen zijn het directe gevolg van een besluit van het Comité van Ministers van 25 september 1995. Dit besluit werd genomen op grond van het advies van de Raad voor de Nederlandse Taal en Letteren, en vormt sinds 1997 de basis van het actieplan van de Taalunie op het terrein van neerlandistiek extra muros. Uitgangspunt hierbij is dat de Taalunie een veralgemeend en gsystematiseerd beleid voert ter ondersteuning van de neerlandistiek in het buitenland. Daarbij worden hoge structurele subsidies aan enkele vakgroepen afgebouwd ten voordele van een beperkte basissubsidie aan alle docenten die aan een aantal criteria voldoen, en een stelsel van tijdelijke subsidies in de vorm van startsubsidies, projectsubsidies of noodhulp.

Wat het Verenigd Koninkrijk betreft heeft de overgang naar de nieuwe vorm van ondersteuning niet geleid tot het verminderen van de Taaluniesteun. Zowel aan de universiteit van Londen als aan de universiteit van Cambridge werden voorstellen gedaan over de wijze waarop de ondersteuning in de toekomst vorm kan krijgen. Overleg hierover is aan de gang. Zoals reeds aangegeven, verandert er vanuit het Taalunieperspectief niets voor de universiteit van Hull. En aan de universiteit van Sheffield werd onlangs nog een belangrijke startsubsidie toegekend.

De nieuwe subsidiesystematiek geldt sinds 1998 voor alle landen waar de Taalunie actief is en waarvoor geen speciale intensiveringsprogramma's bestaan. Er werd in een overgangperiode voorzien tot eind 2001. Dit betekent dat momenteel de laatste stappen in de omschakeling worden gezet.

De introductie van de nieuwe subsidiesystematiek wordt uitgevoerd in het kader van het meerjaren-

beleidsplan 1998-2002 van de Taalunie. Het ligt dan ook voor de hand dat de werking ervan wordt geëvalueerd in datzelfde kader, en dat eventuele bijstellingen ter sprake komen bij het opstellen van het nieuwe meerjarenbeleidsplan. Algemeen heb ik de indruk dat de nieuwe subsidiesystematiek een positief effect heeft gehad op de neerlandistiek extra muros. Zowel kwantitatief als kwalitatief is er sprake van een gunstige evolutie. De juiste cijfers over de inschrijvingen kan ik u laten bezorgen.

De voorzitter : De heer Vanleenhove heeft het woord.

De heer Gilbert Vanleenhove : Zoals ik reeds in mijn inleiding heb gezegd, heb ik mijn informatie uit één gepubliceerde bron gekregen.

Wat mij nog niet duidelijk is, is of de Hull University het Nederlands inderdaad vanaf september niet langer als hoofdvak zal aanbieden, maar enkel als bijvak. Ik heb namen gehoord van mensen die geen les meer zullen geven en die zelfs vervroegd op pensioen zullen worden gesteld zodat zelfs het menselijk potentieel verloren gaat.

Minister Marleen Vanderpoorten : Mij heeft men gezegd dat er aan de situatie niets verandert.

De heer Gilbert Vanleenhove : Totnutoe is er inderdaad nog niets veranderd, maar dat zou in september wel gebeuren.

Minister Marleen Vanderpoorten : Ik zal dit nogmaals nader laten onderzoeken.

De heer Gilbert Vanleenhove : Omdat een aantal door u aangehaalde facetten verdere aandacht verdienen, zal ik deze materie ook aankaarten in de Taalunie. Ik denk daarbij onder meer aan de afbouw van de vaste en structurele subsidies en aan de vervanging van project- en noodsubsidies.

Nog steeds in diezelfde bron wordt trouwens precies ook gezegd dat die projectsubsidies eigenlijk maar losse flodders zijn en niets wezenlijks aanbrengen voor een echt doorgedreven studie van het Nederlands in het buitenland. Die discussie moet daarom verder worden gevoerd in de schoot van de Taalunie.

Ik dank u in elk geval voor uw bijzonder duidelijk antwoord.

De voorzitter : Het incident is gesloten.

Vraag om uitleg van de heer Gilbert Vanleenhove aan mevrouw Marleen Vanderpoorten, Vlaams minister van Onderwijs en Vorming, over de evaluatie van de maatschappelijke relevantie van de Vlaamse hogeschoolopleidingen

De voorzitter : Aan de orde is de vraag om uitleg van de heer Vanleenhove aan mevrouw Vanderpoorten, Vlaams minister van Onderwijs en Vorming, over de evaluatie van de maatschappelijke relevantie van de Vlaamse hogeschoolopleidingen.

De heer Vanleenhove heeft het woord.

De heer Gilbert Vanleenhove : Mevrouw de minister, in het hogeschooldecreet is voorzien in een evaluatie van de maatschappelijke relevantie van de Vlaamse hogeschoolopleidingen.

Naar verluidt zou de universiteit van Twente deze opdracht van uw departement hebben toevertrouwd aan het Cheps, dit is het Center for Higher Education Policy Studies.

Uit briefwisseling blijkt dat deze evaluatie door het Cheps enerzijds een zelfstudie door de hogeschoolopleiding en anderzijds een bevraging van relevante maatschappelijke actoren omvat. Die beide gegevens samen moeten dan de indicatoren opleveren met betrekking tot de maatschappelijke relevantie van de opleidingen.

De zelfstudie van de hogeschool zou moeten resulteren in een bondig rapport. Naar verluidt zou het om maximaal 12 of 14 A4-pagina's gaan. De scholen werden hiervan door het Cheps op de hoogte gebracht in een brief van 16 januari jongstleden. Het vreemde is dat in diezelfde brief staat dat die studie klaar moet zijn tegen 16 februari 2001. Dit betekent dus dat men voor die zelfstudie amper één maand de tijd krijgt.

Daarom had ik u graag de volgende vragen gesteld.

Op basis van welke criteria werd de evaluatie aan het Cheps toegewezen ? Heeft het departement Onderwijs of het Cheps zelf zich er vooraf van vergewist of de betrokken hogescholen wel voldoende mankracht en financiële middelen in huis hebben om op dergelijke korte termijn zo'n studie te laten uitvoeren ?

Zijn er naast het Cheps nog andere instanties bij de evaluatie betrokken en zo ja, wat is daarbij hun rol in het geheel ?

Kunt u mij het begrip 'maatschappelijke relevantie' definiëren ? Wat moet het Cheps dus precies onderzoeken ?

De voorzitter : Minister Vanderpoorten heeft het woord.

Minister Marleen Vanderpoorten : De evaluatie van de maatschappelijke relevantie van de hogeschoolopleidingen is een van de vier elementen van de evaluatie van de opleidingen en opties aan de hogescholen in het hogescholendecreet. De andere drie elementen zijn de evaluatie van de leefbaarheid van de opleidingen en opties in het kader van de bepalingen van het hogescholendecreet, de inhoudelijke kwaliteit en het beroepsprofiel. Het decreet stelt dat deze evaluatie moet zijn afgerond voor 1 mei 2002. De gegevens en aanbevelingen van deze vier evaluatieprocessen zullen de basis vormen voor de beslissingen die de Vlaamse overheid zal nemen voor de verdere ontwikkeling van de Vlaamse hogescholen.

De afdeling Hogescholen van het departement Onderwijs coördineert het geheel van de evaluaties, en neemt de evaluatie van de leefbaarheid van de opleidingen en opties op zich. Dit deel van de evaluatie is al afgewerkt. De evaluatie van de inhoudelijke kwaliteit en de evaluatie van het beroepsprofiel zijn toevertrouwd aan de Vlhora. Oorspronkelijk was met de Vlhora afgesproken dat hij de eindrapporten zou indienen tegen medio maart 2001. Op verzoek van de Vlhora heb ik uitstel verleend tot 15 april. Om de objectiviteit van het onderzoek naar de maatschappelijke relevantie maximaal te waarborgen, koos ik voor een onderzoek uitgevoerd door externen.

Omwille van het onderwerp besliste ik om het onderzoek op te delen. Er wordt onderzoek verricht naar opleidingen en opties die leiden tot kwalificaties voor beroepen die niet door een wet, decreet of Europese richtlijn gereguleerd zijn. Een tweede onderzoek gaat over de categorie die wel door een wet, decreet of Europese richtlijn gereguleerd. Voor deze deelopdrachten is een verschillende achtergrondkennis vereist. Daarom heb ik beslist een beroep te doen op aparte instellingen. Beide deelonderzoeken steunen wel op dezelfde onderzoeksmethodologie.

Oorspronkelijk wou ik het onderzoek toewijzen door middel van OBPWO-projecten. De kwaliteit van de respons op de OBPWO-oproep beantwoordde evenwel niet aan de verwachtingen. Ik heb daarom beslist het onderzoek op een andere manier uit te besteden. De timing van de evaluatie

Vanderpoorten

ligt in het decreet verankerd. Dit heeft tot gevolg dat het onderzoek binnen een relatief beperkte tijdsperiode moet gebeuren. Dit creëert een tijdsdruk voor de onderzoekers én de hogescholen.

De uitwerking van de gemeenschappelijke onderzoeksmethodologie en de uitvoering van het deelonderzoek naar opleidingen en opties die leiden tot kwalificaties voor beroepen die niet door een wet, decreet of Europese richtlijn zijn gereguleerd, heb ik toevertrouwd aan het Center for Higher Education Policy Studies, Cheps dus, van de Universiteit Twente. Cheps bekleedt een internationaal erkende monopoliepositie inzake deze expertise.

Het deelonderzoek naar opleidingen en opties die leiden tot kwalificaties voor beroepen die door een wet, decreet of Europese richtlijn zijn gereguleerd, is opgenomen in een algemene offerteaanvraag, gepubliceerd in het Bulletin der Aanbestedingen. Dat onderzoek is toevertrouwd aan de te Brussel gevestigde Advocatenassociatie Liedekerke, Wolters, Waelbroeck, Kirkpatrick & Cerfontaine. Het advocatenkantoor was de enige kandidaat, en het beantwoordde aan het gewenste profiel.

Ik wil u hier ook wijzen op het taalprobleem. Gezien de beperkingen inzake tijd en beschikbaarheid is het niet evident dat deze opdrachten in een ander taal dan het Nederlands worden uitgevoerd.

Op basis van deze evaluatie kan de overheid op grond van objectieve en onderbouwde gegevens beslissingen treffen om het hogescholenlandschap aan te passen aan de verwachtingen en uitdagingen van de maatschappij van vandaag en morgen. De evaluatie is in mijn ogen zeer belangrijk. Hoe grondiger de evaluatie, hoe relevanter ze zal zijn. Ik wil er ook op wijzen dat dit onderzoek naar de maatschappelijke relevantie een primeur is voor het Vlaams tertiair onderwijs.

Ik ben er mij echter van bewust dat deze evaluaties belastend zijn voor de hogescholen, zowel omwille van de tijdsbesteding als inhoudelijk. Het decreet legt echter een strikte en consequent aangehouden timing van de werkzaamheden op. Om de evaluatie een maximale diepgang te geven, is een extensieve inzameling van gegevens vereist.

Om de belasting voor de hogescholen tot het noodzakelijke te beperken, is met de onderzoekers afgesproken dat het departement Onderwijs de gegevens waarover het beschikt rechtstreeks aan de onderzoekers zal bezorgen. Het grootste deel van de

essentiële gegevens komt immers uit de jaarverslagen van de hogescholen of de databank tertiair onderwijs. Daarbij rijst het probleem dat de gegevens waarover de overheid beschikt niet echt actueel zijn. Hun relevantie voor het onderzoek is bijgevolg niet optimaal. De meest recente jaarverslagen waarover de overheid vandaag beschikt, zijn de in 2000 ingediende jaarverslagen. Deze verslagen gaan over het academiejaar 1998-1999. De verslagen over het academiejaar 1999-2000 worden verwacht tegen 31 mei 2001. Vandaag beschikt de overheid nog niet over de officiële cijfergegevens over de uitstroom in het academiejaar 1999-2000 en de studentenpopulatie in het academiejaar 2000-2001. De evaluatie moet kunnen steunen op de meest actuele gegevens. Daarvoor moet men bij de hogescholen aankloppen.

Het onderzoek is ongetwijfeld een extra belasting voor de hogescholen. Het impliceert echter niet dat de hogescholen bij de opmaak van de gegevens de facto van nul moeten beginnen. De hogescholen bezorgen hun volgende jaarverslagen – voor het academiejaar 1999-2000 – voor eind mei 2001 aan de overheid. Normaal gesproken bereiden ze vandaag de eindredactie van deze jaarverslagen voor. Daaruit kan dus het een en het ander worden afgeleid. De referentiedatum voor de studententelling is 1 februari. Na die datum bezorgen de hogescholen de gegevens aan de overheid.

Met de Vlhora is afgesproken om de hogescholen zo veel mogelijk tijd te gunnen, weliswaar rekening houdend met de decretaal vooropgestelde termijn. In elk geval zal de deadline voor het leveren van het rapport aan de onderzoekers met één maand worden vooruitgeschoven. Ik zal op korte termijn verder overleg plegen met de onderzoekers om een tijdsplanning en de verdere modaliteiten uit te stipelen die voor alle betrokkenen haalbaar zijn. Desalniettemin begrijp ik uw vraag over de druk op de hogescholen. Deze opmerking komt niet alleen van de hogescholen. De Vlaamse Gemeenschap doet heel veel onderzoek op het vlak van onderwijs, op alle niveaus, en telkens moet er worden gewerkt met gegevens die de onderzoekers zelf moeten opvragen in de scholen. De scholen kunnen dit niet meer aan, waardoor het onderzoek dan weer vertragingen oploopt of niet aan de verwachtingen voldoet. Dat probleem bestaat helaas niet alleen in dit geval. Het komt erop aan om een goed evenwicht te vinden, slechts het noodzakelijkste op te leggen, en wat extra kritisch te zijn wat die druk betreft.

De voorzitter : De heer Vanleenhove heeft het woord.

De heer Gilbert Vanleenhove : Mevrouw de minister, ik dank u voor uw antwoord. Het stelt me enigszins gerust dat u zeer goed op de hoogte bent van deze problematiek, en dat u in elk geval al besloten hebt om de deadline voor deze verplichtingen met één maand uit te stellen, wat meer ademruimte geeft.

Zoals u zelf zegt, is het ook nuttig dat de bestaande gegevens worden doorgespeeld. Het zou natuurlijk al te gek zijn, mocht men tweemaal hetzelfde werk moeten verrichten. Er zijn natuurlijk beperkingen op dit vlak : bepaalde gegevens zijn immers verouderd en niet meer onmiddellijk bruikbaar voor vandaag.

De voorzitter : Het incident is gesloten.

– *Het incident wordt gesloten om 16.21 uur.*
